

سرمقاله

بازاندیشی در نسبت دولت با جامعه و بازار

حمزه نوذری

جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

مطالبات اعتراضی اقتصادی و به‌اصطلاح معیشت‌بایه را نمی‌توان به مسئله تورم فروکاست. مسئله اساسی نسبت بین دولت، جامعه و اقتصاد است. از منظر جامعه‌شناسی اقتصادی، مسئله اساسی جامعه ایران ارتباط نامناسب دولت با جامعه و بازار است. ماکس وبر، جامعه‌شناس معروف، معتقد است که سامان‌دهی بازار به عنوان یک سیاست اقتصادی عقلایی در درجه نخست باید در راستای به حداکثر رساندن فرصت‌های کسب تمهیدات اقتصادی برای شرکت‌کنندگان در بازار باشد اما در ایران اغلب این‌گونه نیست و سیاست‌های اقتصادی دولت در تضاد با آن است. به‌عبارتی، سامان‌دهی اقتصادی عقلایی نیست. مسئله این است که برخی افراد و گروه‌ها از فرایند بازار حذف می‌شوند و منافع اقتصادی شامل افراد و گروه‌هایی می‌شود که خارج از مناسبات سالم اقتصادی و بازاری عمل می‌کنند. گروه‌های به‌خصوصی از تمهیدات، مزیت‌ها و امتیازات اقتصادی در ارتباط غیرشفاف با بوروکرات‌های دولتی بهره‌مند می‌شوند که در ظاهر قرار است از این تمهیدات و امتیازها علاوه بر اینکه منتفع شوند، خبر عمومی هم به دنبال داشته باشد اما این‌گونه نشده است. اعتراضات به ناکارآمدی تنظیمات اقتصادی نشان می‌دهد بازنگری اساسی در رابطه میان جامعه، اقتصاد و دولت لازم است. سامان‌دهی تبعیض‌آمیز دولت که بر مبنای توزیع ناصواب منابع و ارز در میان گروه‌های خاصی است، نابرابری‌ها را بیشتر می‌کند.

بازتاب

پاسخ مرکز ارتباطات مجلس به سرمقاله «شرق»

احتراما پيرو سرمقاله منتشرشده در روزنامه شرق با عنوان «ريشه‌های فساد و فرصت بزرگ برای دولت» که در صفحه اول شماره ۵۲۹۶ در روز یکشنبه مورخ ۱۴ دی‌ماه منتشر شده است، توضیحات زیر به منظور تئویر افکار عمومی تقدیم می‌شود. مستدعی است بر اساس ماده ۲۳ قانون مطبوعات کشور نسبت به درج جوابیه در همان صفحه اقدام شود.

«کمسیون کشاورزی نقشی در معرفی نوری‌فرزلیجه نداشته‌است»

در بخشی از این سرمقاله آمده است:

«آقای رئیس‌جمهور گفته‌اند که وزیر جهاد کشاورزی انتخاب من نبود و انتخاب کمیسیون مجلس بود. مشخص است که کمیسیون چنین مجلسی با چه انگیزه‌ای از درون خود وزیر انتخاب می‌کند و این انتخاب از همان ابتدا از روی کارشناسی نبوده است.» با توجه به شواهد آشکار در رد این ادعا، به نظر می‌رسد نویسنده، دچار «مغالطه انتخاب گزینشی» شده و با نادیده‌رفتن بخشی از اطلاعات موجود، تصویری ناقص از واقعیت ارائه کرده است. همان‌گونه که در رسانه مجلس و سایر رسانه‌ها منتشر شد، چهار عضو کمیسیون کشاورزی مجلس شامل رضا حاجی‌پور (سختگو)، حامد یزدینیان (نایب‌رئیس)، علیرضا عباسی و محمد جلالی از اعضای کمیسیون نقش این کمیسیون در انتخاب وزیر را صراحتا تکذیب و تصریح کردند که مطابق روال قانونی، پس از معرفی وزرای پیشنهادی دولت به مجلس، کمیسیون کشاورزی به عنوان کمیسیون تخصصی، صرفا صلاحیت وزیر پیشنهادی جهاد کشاورزی را مورد بررسی کارشناسی قرار داد و گزارش خود را به صحن علنی ارائه کرده است. همچنین رئیس‌جمهور محترم در روز جمعه ۱۲ دی‌ماه، با حضور در این وزارتخانه و رد شایبه‌ها درباره نحوه انتخاب وزیر، تاکید کردند که تمامی اعضای کابینه دولت چهاردهم بر اساس کار کارشناسی و توسط یک کارگروه تخصصی انتخاب شده‌اند. بدیهی است که چنین فرایندی نمی‌تواند سفارشی یا غیرکارشناسی تلقی شود. در پایان یادآوری می‌شود که انتخاب و معرفی وزیر، در چارچوب اختیارات دولت است و مجلس شورای اسلامی و کمیسیون‌های تخصصی تنها وظیفه بررسی برنامه‌ها، سوابق و صلاحیت‌های گزینه معرفی‌شده را بر عهده دارند و ورود به فرایند انتخاب وزیر در حیطه وظایف مجلس تعریف نشده است.

دوام توقیف‌تان را از خاوند منان خواستارم.

📅 دوشنبه ۱۵ دی ۱۴۰۴
📅 ۱۵ رجب ۱۴۴۷
📅 ۵ ژانویه ۲۰۲۶
📅 سال بیست‌ودوم
📅 شماره ۵۲۹۷
📅 ۳۰ هزار تومان
📅 ۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: پرسپولیس به یک شرط می‌تواند قهرمان شود • سال جدید میلادی خوش‌یمن برای طارمی • منصور مظفری: حفاظت از حقوق مردم در برابر توطئه‌های دشمنان

روزنامه

زهره فراهانی: به‌رسمیت‌شناختن اعتراض‌های عمومی به وضعیت اقتصادی کشور، در حال تبدیل‌شدن به یک رفتار بالغانه سیاسی بود. اعتراض‌های اقتصادی در ایران، پدیده‌ای تازه نیست. اما شیوه مواجهه با آنها می‌تواند نشان‌دهنده میزان بلوغ سیاسی و ظرفیت حکمرانی باشد. در هفته‌های اخیر، نوسان‌های شدید ارزی و فشار فزاینده معیشتی، بار دیگر بخشی از جامعه را به اعتراض واداشت؛ اعتراض‌هایی که برخلاف برخی تجربه‌های گذشته، ماهیتی صنفی و اقتصادی داشت و از سوی بخش‌هایی از حاکمیت نیز با تاکید بر «لزوم شنیدن صدای مردم» مواجه شد. همین تغییر در ادبیات رسمی، این امید را ایجاد کرد که به‌رسمیت‌شناختن اعتراض، به‌عنوان یک حق اجتماعی، در حال تبدیل‌شدن به یک رویکرد پذیرفته‌شده است. با این حال، این روند چندان پایدار نماند. واکنش‌های تند و بعضا شتاب‌زده برخی جریان‌ها

رسول منتجب‌نیا، دبیرکل حزب جمهوریّت: دولتی که فاقد برنامه روشن، نیروی انسانی توانمند و روحیه تشکیلاتی منسجم باشد، طبیعی است که در اداره کشور دچار سردرگمی و ضعف عملکرد شود. از همان ماه‌های ابتدایی فعالیت دولت، این ضعف‌ها برای بسیاری از ناظران آشکار بود. من شخصا این دغدغه‌ها را هم به رئیس‌جمهور و هم به برخی نزدیکان ایشان منتقل کردم و هشدار دادم که تداوم این وضعیت، دولت را با بحران در میان حامیانش مواجه می‌کند.

محمد عطریانفر، فعال سیاسی: در گذشته، دولت‌ها با درآمدهای نفتی بالا و بدون تحریم یا با حل مسئله برجام، دست پر داشتند و می‌توانستند برنامه‌های خود را پیش ببرند. ولی امروز دولت با محدودیت شدید درآمد و فشارهای تحریمی روبه‌روست. توقعات جامعه بسیار بالاست و این حجم مشکلات فراتر از توان یک دولت عادی است. دولت فعلی وارث مشکلات گذشته و پیامد سیاست‌های تحریمی آمریکاست و بار سنگینی بر دوش دکتر پزشکیان و تیم ایشان است.

یادداشت

عبور یا بازتعریف؟ وفاق کدام راه را می‌پیماید

به بهانه تغییر رئیس بانک مرکزی

افشین حبیب‌زاده

کلیدی در ارتقای کارایی و اثرگذاری سیاست‌ها دارد. انتخاب افراد با تخصص، تجربه و توانمندی اجرایی بالا، نه‌تنها سرعت تصمیم‌گیری و اجرای برنامه‌ها را افزایش می‌دهد، بلکه زمینه هماهنگی بهتر میان اجزای دولت و اثرگذاری بیشتر سیاست‌ها را نیز فراهم می‌کند.

ادامه وضعیت فعلی بدون بازنگری در راهبرد وفاق می‌تواند محدودیت‌هایی ایجاد کند. این محدودیت‌ها شامل کاهش چابکی اجرایی، فرصت‌های کمتر برای اصلاحات ساختاری و کاهش اثرگذاری تصمیمات کلان است. در شرایطی که محیط سیاسی، اجتماعی و اقتصادی به سرعت تغییر می‌کند، چارچوب فعلی وفاق ممکن است نتواند پاسخ‌گوی نیازهای جدید باشد و اثرگذاری سیاست‌ها را محدود کند. بنابراین دولت در یک دوراهی واقعی قرار دارد: بازتعریف وفاق برای حفظ هماهنگی و اثرگذاری با عبور از آن به سمت رویکردی تازه با تمرکز بر اقتدار و تصمیم‌گیری جسورانه.

یادداشت

درباره رویدادهای اعتراضی اخیر

احسان هوشمند

پرونده

ایدئولوژی مادورو چگونه تولید نفت ونزوئلا را

از ۳ میلیون بشکه به ۳۰۰ هزار بشکه رساند؟

سقوط تولید

۴۰۳ و ۵

برگزیده‌ها

نقد و بررسی پیش نویس سند بلندمرتبه‌سازی در تهران در گفت‌وگو با علی اعطا، عضو سابق شورای شهر تهران

چرخه معیوب ساخت‌وساز از باغ‌ها تا برج‌ها

«شرق» به بررسی اثر حذف دلار، پارانهای بر معیشت مردم می‌پردازد

ارز ترجیحی به تاریخ پیوست؟

گفت‌وگو با «علی شاه‌صفی»، کارگردان نمایش «افسانه بر طلایی»

نزدیک‌کردن مرزهای واقعیت و رؤیا سخت بود

حسابرسی پرحاشیه در شورا؛ حسابرسی قراردادهای غیرشفاف برگشت خورد

نگاه

چرا دریاچه ارومیه به ثبات نمی‌رسد؟

یادداشتی از مهدی زارع

یادداشت

عهد ایران؛ چرا اکنون

مجتبی بیات

عضو شورای مرکزی حزب عهد ایران

پنجشنبه ۱۱ دی ۱۴۰۴ در نقطه‌ای از تاریخ ایران که در آن صدهای اعتراض مدنی و توده‌ای به نتایج سیاست‌گذاری‌ها بلندتر از صداهای تحسین‌گرایانه بود، حزب عهد ایران متولد شد. حزبی که فعلا آن، با تجربه‌ای بر فراز و فرود و سابقه‌ای شفاف در سیاست‌ورزی، دست‌کم از انتخابات دوازدهم مجلس شورای اسلامی در سال ۱۴۰۲، جایگاه خود را در میانه سیاست ایران تعریف می‌کنند. میانه‌ای که بازآرایی آن در وضعیت انباشتگی مسائل ضرورتی اجتناب‌ناپذیر بود و از قضا با پیروزی مسعود پزشکیان در انتخابات ریاست‌جمهوری چهاردهم در سال ۱۴۰۳ خود را بر عرصه‌های سیاسی و سیاستی تحمیل کرد. به‌واقع اگر شکست سیاست‌گذاری‌های پیشین را از جمله دلالت‌های جامعه‌شناختی برآمدن دولت چهاردهم بدانیم، تداوم آن دلالت‌ها، با وجود همه کوشش‌ها و توفیق‌های حل مسئله‌ای، تبیین‌کننده شکل‌گیری حزب عهد ایران است. در همه کشورها و در هر برهه‌ای از تاریخ،

تحولات خوب و بد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنولوژیک که ظرف چند سال اتفاق می‌افتند، بیش از هر عامل تعیین‌کننده‌ای، محصول سیاست‌گذاری‌ها و عملکرد دولت‌ها و دیگر بازیگران سیاسی است. در ایران اکنون که فشار تأمین معیشت و اقبال هرروزه کیفیت زندگی باعث فرسودگی روانی و اجتماعی فزاینده ایرانیان می‌شود و سیاست‌ورزی غیرمسئولانه مخالفان و حامیان تعجیل‌گرای دولت، امید به حل مسئله را تضعیف می‌کند و در نتیجه سیاست‌ورزی توده‌گرایانه در حال تحمیل خود بر سیاست‌ورزی مدنی است، حزب چپ‌گرا و میانه‌روی عهد ایران خود را متعهد به کوشش اصلاح‌گرایانه برای بازگرداندن کشور به راه توسعه همه‌جانبه، فراگیر و پایدار می‌داند. این هدف به معنای تلاش برای حفظ و ارتقای دولت– ملت ایران با ابتنا بر نهادهایکردن راهبرد «توافق‌گرایی حل مسئله‌ای» در حزب و دیگر عرصه‌های سیاسی و سیاست‌گذاری است.

۴۳ ادامه‌ده صفحه ۲